

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

diō conditionis primariæ & formam confusionis habuit, & non formam distinctionis & discretio- nis, donec postea formaretur atq; distinctas reci- peret species: ita spiritalis & angelica natura in sua cōditiōe secundum naturæ habitum forma- ta fuit: & tamē illam quam postea per amorem & conuersionem à creatore suo acceptura erat for- mam non habuit: sed erat informis sine illa. Vnde Aug multipliciter exponens præmissa verba Ge- nesis, per cælum dicit intelligi informem naturam vitæ spiritalis, sicut in se potest existere non cō- uersa ad creatorem in quo formatur: per terram, corporalem materiam sine omni qualitate, quæ apparet in materia formata.

Quomodo dicat Lucifer secundum Esaiam: Ascen- dam in cælum, & ero similis altissimo: cum esset in cælo.

H

Hic quæri solet, si in cælo empyræo fuerunt an- *Esai. 14 d*
geli quum statim facti sunt, quomodo (vt legitur in Esa.) dicit Lucifer: Ascendam in cælum, & ex- altabo solium meum, & ero similis altissimo? Sed ibi cælum vocat Dei celsitudinē, cui parificari vo- lebat: & est tale, ascendam in cælum, id est, ad æ- qualitatem Dei.

QVALES FACTI FVERINT ANGELI,
& quatuor eis attributa sunt in ipso ini- tio suæ conditionis.

DISTINCT. III.

A

ECCE ostensum est vbi angeli fuerint mox vt cre- ati sunt. Nunc cōsequēs est inuestigare, quales facti fuerint in ipso primordio suæ conditionis: & quatuor quidē angelis videntur esse attributa in initio subsistētiae suæ, scil. essentia simplex, id est, indiuisibilis, & immaterialis, & discretio psona- lis, & per rationē naturaliter insitam intelligētia, memoria, & voluntas siue dilectio: liberum quo- que

liberum arbitrium, id est, inclinadē voluntatis, siue ad bonum, siue ad malum facultas. Poterant enim p liberum arbitrium sine violentia & coactione ad vtrumlibet propria voluntate deflecti.

*An omnes angeli fuerint aequales in tribus, sci-
licet in sapientia, in essentia, in liber-
tate arbitrii.*

Hic considerandum est, vtrum in sua substantia spiritali & sapientia rationali & libertate arbitrii, q̄ omnibus inerant, omnes aequales fuerint: vt sic prima cōsideratio de substantia: secūda de forma: tertia de potestate. Persona quippe substantia est: sapientia forma: arbitrium potestas: & ad substantiā q̄dem pertinet naturæ subtilitas: ad formam vero intelligentiæ perspicacitas: & ad potestatem rationalis voluntatis habilitas. Illę ergo essētię rationales, quę personæ erāt, & spiritus erant, naturā q̄ simplices, & vita immortales, differētē essentia reunitatē, & differētē sapientiæ perspicacitatem, atque differētē arbitrii libertatem & habilitatem rectē habuisse intelliguntur: sicut in corporibus nonnulla differentia est secundum essentiam ac formā & pondus. Quædam n. aliis meliorem ac digniorē essentiam & formam habent: & alia aliis leuiora atq; agilia sunt. Ad hunc ergo modum credendum est illas spirituales naturas conuenientes suæ puritati & excellentiæ: & in essentia & in forma & in facultate differētiis accipisse in exordio suæ conditionis: quibus alii inferiores, alii superiores Dei sapientia constituerētur, aliis maiora, aliis minora dona præstatis: vt q̄ tūc per naturalia bona aliis excellebant, ipsi etiā post per munera gratiæ iisdē præessent. Qui n. natura magis subtiles, & sapientia amplius perspicaces creati sunt: hi etiam maioribus gratiæ muneribus præditi sunt, & dignitate excellentiores aliis constituti. Qui vero natura minus subtiles & sapientia mi-

etiam minus perspicaces conditi sunt, minora gratie dona habuerunt, inferioresque constituti sunt, sapientia Dei equo moderamine cuncta ordinantis. In ipsa facultate arbitrii differentia animaduertenda est secundum differentem naturam virtutem & differentem cognitionis & intelligentiam vim. Et sicut differens vigor & subtilitas nature infirmitatem non adducit, minorum cognitio sapientiam ignorantiam non ingerit: sic libertas inferior nullam arbitrio necessitatis voluntatem imponit.

Sap. II. 6

Que communia & equalia habuerunt angeli. C

Et sicut in predictis angeli differebant: ita & quaedam communia & equalia habebant, quod spiritus erant, quod indissolubiles, & immortales erant, commune omnibus & equaliter erat. In subtilitate vero essentiae, & intelligentia sapientiae, & libertate voluntatis differentes erant. Has distinctiones intelligibiles inuisibilium naturarum ille solus comprehendere potuit & ponderare, qui cuncta fecit in pondere, numero, & mensura.

An boni vel mali, iusti vel iniusti, creati sint angeli, & an aliqua mora fuerit inter creationem & lapsum. D

Illud quoque inuestigatione dignum videtur, quod etiam a pluribus queri solet, utrum boni vel mali iusti vel iniusti creati sint angeli: & in aliqua mora fuerit inter creationem & lapsum: vel sine mora in ipso creationis exordio ceciderunt.

Opinio quorundam dicentium angelos in malitia creatos, & sine omni mora ruisse. E

Putauerunt enim quidam angelos, qui ceciderunt, creatos esse malos, & non libero arbitrio in malitiam declinasse: sed etiam in malitia a Deo factos esse, nec aliquam fuisse moram inter creationem & lapsum, sed ab initio apostatasse: alios vero creatos fuisse plene beatos. Qui opinionem suam mutant auctoritate Aug. super Genes. ita dicentis.

Lib. II. c. 103
ad princip.

Nos

Ioan. 8. f

Lib. eod. in
fine 19. ca.
& initio
20. cōtinuo.

Iob. 40.

Nō frustra putari potest, ab initio tēporis diabolu cecidisse, nec cum sanctis angelis pacatū aliquādo vixisse & beatū: sed mox apostatasse: vnde Dominus ait, Ille homicida erat ab initio, & in veritate nō stetit: vt intelligam, q̄a in veritate nō stetit: ex quo creatus est, qui staret si stare voluisset. Idē in eod. Nō frustra, inquit, putādū est ab ipso initio tēporis vel cōditionis suæ diabolu cecidisse, & nunquā in veritate stetit. Vnde quidā in hac malitiā libero arbitrio non esse flexum, sed in hac quāuis à Deo putant esse creatū: secundum illud beati Iob. Hoc est, inquit, initium figmenti Dei quod fecit Deus, vt illudatur ē: ab angelis eius. Et Propheta ait: Draco iste quē formasti ad illudēdum ei. Tanquā primo factus sit malus, inuidus & diabolus, nec voluntate deprauatus. His aliisq; testimoniis videntur q̄ dicunt angelosq; ceciderunt, creatos fuisse malos, & sine morā corruisse: eos verō qui p̄stiterunt, perfectos & beatos fuisse creatos astruūt auctoritate Aug. qui super Genes. dicit per cælum significari creaturam spiritualement, quæ ab exordio quo facta est & perfecta & beata est semper.

Alorum sententia probabilis qui dicunt omnes angelos creatos esse bonos: & aliquam morulam fuisse inter creationem & lapsum.

ALIIS autē videtur omnes angelos creatos esse bonos: & in ipso creationis initio bonos extitisse, id est, sine vitio, iustosq; fuisse, i. innocentes, sed nō iustos, i. virtutum exercitium habētes. Nondū enim præditi erant virtutibus, quæ stantibus appositæ fuerunt in cōfirmatione per gratiam: aliis vero per liberum arbitrium superbientibus, & inde cadētibus. Aliquā etiam fuisse morulam aiunt inter creationem & lapsum vel cōfirmationē, & in illa breuitate temporis omnes boni erant: non

nō quidem per vsum liberi arbitrii, sed per crea-
 tionis beneficium: & tales erāt qui stare poterāt,
 id est, nō cadere per bona creationis, & cadere per
 liberum arbitrium. Poterāt enim peccare & non
 peccare: sed nō poterant proficere ad meritū vitę,
 nisi gratia superadderetur, quę addita est qui-
 busdam in confirmatione. Et ad hoc confirman-
 dum vtuntur testimonio Aug. qui super Gen. di-
 cit, angelicam naturā primo informiter creatam
 & celum dictam: postea formatam, & lucē appel-
 latam, quando ad creatorē est cōuersa perfecta
 dilectione ei inhērēs: vnde pri^o dictū est: In prin-
 cipio creauit De⁹ celū & terrā: & postea subditum,
 Dixit De⁹ Fiat lux: & facta est lux: q̄a in primo agi-
 tur de creatione spiritalis naturę informis: po-
 stea de formatiōe eiusdē. Ratio quoq̄ obuiat illis,
 qui dicūt angelos creatos fuisse malos. Nō. n. po-
 tuit creator optim⁹ author mali esse: & ideo totū
 bonū erat, q̄ ex ipso illis erat: & totū bonum erat
 quoniā ex ipso totū erat. Hoc modo probatur q̄
 boni erant omnes angeli quādo primo facti sunt:
 sed ea bonitate, quā natura incipiēs acceperat.

Aug. cap 3.
 l. 1. ad prin.

*Probationem Augustini contra illos inducit, qui dicunt fa-
 ctos angelos malos: verba etiam Iob determinat, quę
 illi pro se inducebant.* G

Ideoque Aug. exterminans opinionem eorum
 qui angelos creatos fuisse malos putāt, authorita-
 te & ratione probat bonos fuisse creatos: & verba
 pręmissa beati Iob, quę illi pro se inducebāt, quo
 modo sint intelligenda aperit dicens super Gen.
 Omnia, inquit, fecit Deus valde bona: Naturam
 ergo angelorum bonam fecit. Et quia iniustum
 est vt nullo merito hoc in aliquo quod creauit De⁹
 dānet, nō naturā sed voluntatē malam puniendā
 esse credendū est, nec eius naturā significatā esse
 cū dicitur, hoc est initiū figmētī Dei, &c. Sed cor-
 pus aereū q̄ talī voluntati aptauit De⁹: vel ipsam

Lib. de Ge-
 nesi ad lire-
 ram.

Lib. 11. ca.

22. in prin.

Ibidem ca.

22. in prin.

continuo.

V

ordi-

ordinationem Dei, in qua eum inuitum etiam fecit utilem bonis: & ipsius angeli, facturam: quae etsi praesciret Deus voluntate malum futurum, fecit tamen eum prouidens quanta de illo sua bonitate esset factururus. Fignētum ergo Dei dicitur quia cum sciret eum Deus voluntate malum futurum ut honis noceret, creauit tamen illum, ut de illo bonis prodesset: hoc autem fecit ut illudatur ei: illudatur enim ei, cum sanctis proficit tentatio eius. Sicut & mali homines quos Deus malos futuros prouidens creauit, tamen ad sanctorum utilitatem, illuduntur cum praestatur sanctis eorum tentatione profectus. Sed ipse est initium, quia praecipit antiquitate & principatu malitiae. Hæc autem illusio fit angelis malis, & hominibus malis, per angelos sanctos: quia subdit eis angelos malos & homines malos, ut non quātū nituntur, sed quātū finūtur possint nocere. Ecce aperte ostēdit qualiter prædicta uerba loquens intelligēda sint, & angelicam naturam bonam creatam esse asseruit:

Quomodo intelligenda sint uerba præmissa domini, disserit, et idem tradens angelos esse creatos bonos: & post creationem cecidisse.

*Aug. lib. ix.
ca. 23. in
principio.*

Deinde qualiter uerba domini quæ supra posuit accipiēda sint Aug. aperit: ubi etiam sua quæ prædixit uerba determinat, euidenter dicens angelos bonos fuisse creatos, & post creationem interposita aliqua morula cecidisse, ita inquit. Quod putatur diabolus nunquam in ueritate fuisse, nūquā beatā uitam duxisse, sed ab initio cecidisse: nō sic accipiēdū est, ut malus à bono Deo creat⁹ esse putetur, quasi ab initio non cecidisse diceretur. Nō. n. cecidit, si talis, scil. mal⁹. fact⁹ est: à quo. n. caderet? Factus ergo prius statim à ueritate se auertit propria potestate delectatus, beatæq; uitæ dulcedinē nō gustauit: quā acceptā nō fastidiuit, sed nolēdo accipere amisit. Sui ergo cas⁹ præsci⁹ esse nō potuit:

potuit: quia sapientia fructus est pietatis. Continuo autem ut factus est, credidit: non ab eo quod accepit sed ab eo quod acciperet si Deo subdi voluisset. Ecce hic aperte declarat angelos bonos creatos fuisse, & post creationem cecidisse: & fuit ibi aliqua morula licet breuissima. Quod Orig^{en} confirmat super Ezech. dicens. Serpens hostis contra-
 rius veritati non tamen à principio, nec statim supra pectus & ventrem suum ambulauit: sicut Adam & Eva non statim peccauerunt: ita & serpens aliquando fuit non serpens, cum in paradyso deliciarum moraretur: Deus enim malitiam non fecit. Ecce aperte dicit post creationem interposita morula cecidisse. Ideoque illa verba sic accipienda videntur. Homicida erat ab initio vel mendax, id est, statim post initium quando sibi æqualitatem Deo promisit, & seipsum occidit: qui homo dicitur in Euangelio. Nec in veritate stetit: quia in ea non fuit, sed ab initio temporis, id est, statim post initium temporis apostatauit. potest etiam & sic accipi illud. Ab initio homicida fuit vel mendax, id est, ex quo homo fuit conditus, quem per inuidiam in mortem præcipitauit & fallaciter seduxit. Ex prædictis ergo liquet angelos bonos omnes esse creatos, & post creationem quosdam cecidisse à bono, quod habuissent si perstitissent.

Quod triplexfuit sapientia in angelis ante casum vel confirmationem.

I Hic inquiri solet, quam sapientiam habuerint ante casum vel confirmationem? Erat in eis triplex naturalis cognitio, qua sciebant quod facti erant: & à quo facti erant, & cum quo facti erant: & habebant aliquam boni & mali notitiam, intelligentes quid appetendum vel respuendum illis foret.

An aliquam Dei habuerint dilectionem vel sui inuicem.

K Solet etiam quæri, virum aliquem Dei vel sui dilectionem inuicem habuerint. Ad quod dici potest,

Gen. 3. c. 02

rigenes 10.

2. homil. 1.

ante me-

dium.

Ibidem patet

lo inferius

Ioan. 2.

test, quod naturalem dilectionem habebant, & memoriam, intellectum, & ingenium, qua Deum & se aliquatenus diligebant, per quam tamen non merebantur.

AN PERFECTOS ET BEATOS CREAVIT Deus angelos, an miseros & imperfectos.

DISTINCT. IV.

*De habitibus beatitudinis & miseria angelorum.
Prom. 14. d.*

*Li. 11. ca. 17.
in princip.*

Post hæc videndum est, vtrum perfectos & beatos creavit Deus angelos, an miseros & imperfectos. Ad quod dici potest, quod nec in beatitudine, nec in miseria creati sunt. Miseri enim ante peccatum esse non potuerunt, quia ex peccato miseria est. Nam si non fuisset peccatum, nulla esset miseria. Beati quoque nunquam fuerunt illi qui ceciderunt, quia sui euentus ignari fuerunt, id est, peccati & supplicii futuri. Si enim lapsum suum præscierunt, aut vitare voluerunt, sed non potuerunt, & ita erant miseri: aut potuerunt, sed noluerunt, & ita erant stulti & maligni. Ideoque dicimus, quia non erant præscii euentus sui: nec eis data est cognitio eorum, quæ futura erant super eos. Boni vero & qui perstiterunt, forte suæ beatitudinis præscii fuerunt. Vnde August. super Genes. Quomodo inquit, beatus inter angelos fuit, qui futuri peccati atque supplicii præscius non fuit? Quæritur autem cur non fuerit? Forte hoc Deus reuelare diabolo noluit, quid facturus vel passurus esset: cæteris vero reuelare voluit, quod in veritate mansuri essent. His verbis videtur August. significare quod angeli qui corruerunt, non fuerunt præscii sui casus: ideoque beati non fuerunt. Et quod angeli qui perstiterunt beatitudinem sibi affuturam præsciuerunt, atque de ea certi in spe existerunt, vnde quodammodo iam beati erant. Et reuera si ita fuisset, posset illos dici aliquo modo fuisse beatos: alios vero non, quæsciuerunt euentum suum.

Quod d
quod

Sed
quam
confe

illi à c

non re

sit ipse

nat ip

pecca

turum

cecide

que a

ti non

rant,

in eod

gener

incert

in me

beati

Summ

ant

Ex

rueru

nem

quo f

runt,

lante

mod

beati

rel

Quo